

(2 ½ hours)

Total marks: 75

N. B (1) All questions are compulsory

(2) All questions have internal choice

(3) Figures to the right indicate full marks

Q1. A. Choose the correct alternative: (Any eight) (08)

1. The Eightfold path was given by _____.
(Jesus Christ, Buddha, Mahavira)
2. Among the states, _____ has the highest literacy rate.
(Kerala, Maharashtra, Haryana)
3. _____ is the main reason of female foeticide.
(Preference for male child, Unemployment, Globalisation)
4. _____ is a form of social violence against women.
(Eve teasing, Abduction, Dowry harassment)
5. Belgaum border dispute between the States of Karnataka and Maharashtra is an example of _____.
(Regionalism, linguism, Casteism)
6.arises out of religious fundamentalism.
(Communalism, Nationalism, Racism)
7. Caste system is a form of _____ stratification.
(Political, economic, social)
8. The _____ specifies the power of parliament to amend the Constitution and the procedure of it.
(Article 368, Article 344, Article 246)
9. _____ functions at the village level.
(Zilla Parishad, Panchayat Samiti, Gram Panchayat)
10. 73rd Amendment of the Indian Constitution is related to _____.
(Parliamentary system, independent judiciary, Panchayati Raj)

Q1. B. State whether the following statements are 'True' or 'False': (any seven) (07)

1. Demography is a study of population.
2. Unemployment rate is very high in rural areas as compared to urban areas.
3. After cataract, glaucoma is the second most common cause of blindness.
4. National Institute for Mentally Handicapped is located at Secunderabad.
5. Caste system has created an egalitarian society.
6. Political justice is meaningless without economic justice.
7. Regional conflicts do not damage the integrity and unity of the nation.
8. Financial emergency can be declared under Article 360 of the Indian Constitution.
9. Municipal Commissioner is appointed by the State Government.
10. Participation of women in politics in India is very heartening.

Q2.A. Examine the factors responsible for declining gender-ratio in India. (15)

OR

Q2. B. State the causes and types of physical disabilities.

Q3. A. Define communalism. Explain the factors responsible for the growth of communalism in India. (15)

OR

Q3. B. Discuss the inequalities caused by the caste system.

Q4. A. Describe the fundamental duties of the citizens of India. (15)

OR

Q4. B. Explain the features of the Indian Constitution.

Q5. A. Analyze the features and functions of the political parties in India. (15)

OR

Q5. B Write short notes on the following: (any three)

1. Linguistic diversity
2. Communal harmony
3. Characteristics of rural India
4. Role of women in politics
5. 74th amendment to the Indian Constitution

वेळ: २ तास ३० मी.

गुण: ७५

- सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यकता वाटल्यास इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न १ अ) योग्य पर्याय निवडा. (कोणतेही आठ)

(०८)

१. _____ यांनी अष्टांगिक मार्ग सांगितले आहेत.
(येशू ख्रिस्त, बुद्ध, महावीर)
२. राज्यांमध्ये _____ या राज्याचा साक्षरता दर सर्वाधिक आहे.
(केरळ, महाराष्ट्र, हरियाणा)
३. _____ हे स्त्री-भ्रूणहत्येचे मुख्य कारण आहे.
(मुलाला प्राधान्य, बेरोजगारी, वैशिवकरण)
४. _____ हा महिलांवर होणाऱ्या सामाजिक हिंसाचाराचा एक प्रकार आहे.
(छेडछाड, अपहरण, हुंड्यासाठी छळ)
५. कर्नाटक आणि महाराष्ट्र या राज्यांमधील बेळगाव सीमावाद हे.....चे एक उदाहरण आहे.
(प्रांतवाद, भाषावाद, जातीयवाद)
६. धार्मिक मुलभूतपणामुळेनिर्माण होते.
(सांप्रदायिकतावाद, राष्ट्रवाद, वंशविद्वेष)
७. जातीयवाद हा _____ स्तरीकारणाचा एक प्रकार आहे.
(राजकीय, आर्थिक, सामाजिक)
८. राज्यघटनेचेहे घटनादुरुस्ती आणि त्याची प्रक्रिया याबाबतचे संसदेचे अधिकार निर्दिष्ट करते.
(कलम ३६८, कलम ३४४, कलम २४६)
९.गावस्तरावर कार्य करते.
(जिल्हा परिषद, पंचायत समिती, ग्राम पंचायत)
१०. राज्यघटनेची ७३ वी घटनादुरुस्तीशी संबंधित आहे.
(संसदीय पद्धती, स्वतंत्र न्यायसंस्था, पंचायती राज)

प्रश्न १ ब) खालील विधाने चूक कि बरोबर आहेत ते सांगा.(कोणतेही सात)

(०७)

१. जनसंख्याशास्त्र म्हणजे लोकसंख्येचा अभ्यास होय.
२. नागरी क्षेत्राच्या तुलनेत ग्रामीण क्षेत्रातील बेरोजगारीचा दर हा जास्त आहे.
३. मोतीबिंदू नंतर काचबिंदू हे अंधत्वाचे दुसरे मोठे कारण आहे.
४. मानसिकदृष्ट्या विकलांगांसाठीची राष्ट्रीय संस्था सिकंदराबाद येथे आहे.
५. जातीय व्यवस्था समतावादी समाज निर्माण करते.
६. आर्थिक न्यायाशिवाय राजकीय न्याय अर्थहीन आहे.
७. प्रांतीय संघर्ष देशाचे ऐक्य आणि एकात्मतेला धोका पोहचवत नाही.
८. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम ३६० नुसार आर्थिक आणीबाणी घोषित केली जाऊ शकते.
९. महापालिका आयुक्तांची नियुक्ती राज्यसरकार करते.
१०. भारतामधील महिलांचा राजकारणातील सहभाग खूपच निराशाजनक आहे.

प्रश्न २ अ) भारतातील ऱ्हास पावणाऱ्या स्त्री-पुरुष लिंगोत्तर प्रमाणास कारणीभूत असणाऱ्या घटकांचे परीक्षण करा.

(१५)

किंवा

प्रश्न २ ब) शारीरिक विकलांगांतेची कारणे आणि प्रकार सांगा.

प्रश्न ३ अ) सांप्रदायिकतावादाची व्याख्या द्या. भारतातील सांप्रदायिकतावादाच्या वाढीसाठी कारणीभूत असणारे घटक स्पष्ट करा.

(१५)

किंवा

प्रश्न ३ ब) जातीय व्यवस्थेमुळे निर्माण होणाऱ्या विषमतांची चर्चा करा.

प्रश्न ४ अ) भारतीय नागरिकांच्या मुलभूत कर्तव्यांचे वर्णन करा.

(१५)

किंवा

प्रश्न ४ ब) भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न ५ अ) भारतातील राजकीय पक्षांची वैशिष्ट्ये आणि कार्याचे विश्लेषण करा.

(१५)

किंवा

प्रश्न ५ ब) टीपा लिहा.(कोणत्याही तीन)

१. भाषिक विविधता
 २. जातीय सलोखा
 ३. ग्रामीण भारताची वैशिष्ट्ये
 ४. राजकारणातील महिलांची भूमिका
 ५. भारतीय राज्यघटनेची ७४ वी घटनादुरुस्ती.
-